

TYÖTAPATURMAKORVAUSTIETOJEN LUOVUTUS TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄLLE

1. YLEISTÄ

Tapaturmavakuutuskeskuksen kiertokirjeessä 18/2005 ja ohjeessa 12.12.2013 on kerrottu työtapaturmakorvaustietojen ilmoittamisesta työeläkejärjestelmälle. Tämä ohje korvaa kiertokirjeen ja ohjeen.

TVK:n valmisteluvaliokunta on hyväksynyt ohjeen 1.6.2017.

2. TYÖTAPATURMAKORVAUSTIETOJEN KÄYTTÖ TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄSSÄ

2.1. Ensisijaisten etuuksien vähentäminen työeläkkeestä

Työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännön mukaiset etuudet ovat ensisijaisia työeläkkeisiin nähden. Työeläkettä maksetaan vahingoittuneelle vain siltä osin kuin se ylittää työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksesta maksetun ansionmenetykskorvauksen. Tästä johtuen eläkelaitokset tarvitsevat tiedot tapaturmavakuutuslaitoksen maksamista ansionmenetykskorvauksista silloin, kun korvaus myönnetään tai sen määrä muuttuu yli neljäksi kuukaudeksi. (TyEL 92 § ja 94 §)

2.2. Työeläkkeen kertyminen työtapaturmaetuuksien perusteella

Työeläkettä kertyy työntekijän työajan vakuutukseen ja yrittäjän työajan vakuutukseen perustuvan työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännön mukaisen päivärahan ja kuntoutuksen ajan ansionmenetykskorvauksen perusteella. Sen sijaan työtapaturma- ja ammattitautilainsäädäntöön perustuvien vapaa-ajan vakuutusten mukaiset ansionmenetykskorvaukset eivät karta eläkettä.

Työeläkettä kertyy päivärahan tai kuntoutuksen ansionmenetykskorvauksen perusteena olevan työansion perusteella. Eläkekertymän perusteena on 65 % päivärahan tai kuntoutuksen ansionmenetykskorvauksen perusteena olevasta työansiesta.

2.3. Työeläkkeen kertyminen tapaturmaeläkkeen ajalta

Työeläkettä kertyy myös siinä tapauksessa, että työkyvyttömyyseläkettä ei käytännössä suoriteta (ns. nolaeläke) ensisijaisten etuuksien vähentämisen takia. Toisin sanoen henkilö saa esimerkiksi työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännön mukaista tapaturmaeläkettä ja sen määrä ylittää työkyvyttömyyseläkkeen määrän.

Tapaturmavakuutuslaitosten tulee tapaturmaeläkettä koskevassa päätöksessään ohjata eläkkeensaaja hakemaan myös työeläkettä, ellei työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännön mukainen työkyvyttömyyden aste ole vähäinen (esimerkiksi alle 40 %). Käytännössä on huomattu, että kaikki tapaturmaeläkettä saavat eivät ole ymmärtäneet hakea työeläkettä saatuaan päätöksen tapaturmaeläkkeestä (he ovat ehkä tienneet, ettei työeläkettä jää tapaturmaeläkkeen takia maksettavaksi). Vahingoittunut ei välttämättä tiedä, että uutta eläkettä kertyisi, jos työeläke olisi myönnetty, vaikka sitä ei maksettaisi ensisijaisten etuuksien vähentämisen takia. Tämän vuoksi työeläkkeen hakeminen on vahingoittuneen näkökulmasta tärkeää.

Työeläkeohjauksena tapaturmaeläkepäätökseen liitettävä fraasi voi olla esimerkiksi seuraava: ”Pyydämme teitä selvittämään erikseen oikeutenne työeläkelakien mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen. Tällä voi olla merkitystä tulevaan omaan työeläketurvaanne sekä mahdolliseen perhe-eläkkeeseen, vaikka eläkettä ei jäisi juuri nyt maksettavaksi tapaturmaeläkkeen ensisijaisuuden vuoksi. Työeläkelakien mukaan työkyvyttömyyseläkkeeseen on oikeus, jos henkilön työkyvyn arvioidaan kokonaisuudessaan heikentyneen vähintään kahdella viidesosalla. Työkyvyttömyyden tulee jatkua yli vuoden ajan. Lisätietoja saatte omasta työeläkelaitoksestanne tai Eläketurvakeskuksesta.”

2.4. Eläketurvakeskuksen tilasto- ja tutkimustoiminta

Työtapaturmakorvaustietoja voidaan käyttää myös Eläketurvakeskukselle lain perusteella kuuluvassa tilasto- ja tutkimustoiminnassa.

3. TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄN TIETOJENSAANTIA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET

3.1. Yleistä

Työeläkejärjestelmän – mm. Eläketurvakeskus ja eläkelaitokset - tietojensaantia koskevia säännöksiä on mm. työntekijän eläkelaisissa ja julkisten alojen eläkelaisissa. Niiden tietojen saantiin oikeuttavien säännösten sisällöt ovat saman sisältöiset. Tästä syystä tässä kerrotaan vain työntekijän eläkelain tietojensaantia koskevien säännöksien sisällöstä (TyEL 197 § ja 198 §). Vastaavat säännökset sisältyvät julkisten alojen eläkelain 151 §:ään.

Työtapaturmakorvaustietojen ilmoittaminen työeläkejärjestelmälle edellä kuvattujen tietosuojasäännösten perusteella voi tapahtua joko eläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen pyynnöstä tai ilman yksilöityä pyyntöä sen mukaisesti, mitä tietojen ilmoittamisesta on erikseen sovittu. Jäljempänä luvussa 4 kerrotaan tarkemmin siitä, mitä tietoja ilmoitetaan milläkin tavoin.

3.2. Perussäännös tietojen saantioikeudesta (TyEL 198 § 1 mom. 1 kohta)

Eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä lakisääteistä tapaturmavakuutusta toimeenpanevalta vakuutuslaitokselta tiedot,

- jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan vakuuttamis-, eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten tai
- jotka muuten ovat välttämättömiä työntekijän eläkelaisissa, Eläketurvakeskuksesta annetussa laissa, EU:n sosiaaliturvan perusasetuksessa, EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksessa tai sosiaaliturvasopimuksessa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa.

3.3. Eläketurvakeskuksen oikeus ansionmenetykskorvausjaksoja koskeviin tietoihin (TyEL 197 § 1 mom.)

Eläketurvakeskuksella on oikeus saada eläkkeen laskemista varten vakuutuslaitokselta tieto työntekijälle myönnetyn työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännön mukaisen päivärahan ja kuntoutuksen ansionmenetykskorvauksen perusteena olevasta työansioista.

Tarvittavat tiedot ansionmenetykskorvauksista annetaan Eläketurvakeskukselle sen määrämällä tavalla kultakin kalenterivuodelta. Kalenterivuositietojen luovutuksesta kerrotaan tarkemmin luvussa 4.2. Lisäksi tarvittaessa Eläketurvakeskuksen tulee saada tiedot suoraan tapaturmavakuutuslaitoksesta yksittäispyynnöillä (kts. luku 4.3.).

3.4. Eläketurvakeskuksen tilasto- ja tutkimustoimintaa varten tarvittavat tiedot (laki Eläketurvakeskuksesta 4 §)

Eläketurvakeskuksella on oikeus saada TVK:lta ja tapaturmavakuutuslaitokselta toimialaansa kuuluvaan tilasto-, tutkimus- ja kehittämistoimintaan tarvittavat henkilö- ja muut tiedot tapaturmavakuutuslaitoksen hoitamasta sosiaaliturvasta.

3.5. Eläketurvakeskuksen oikeus tietojen edelleen luovutukseen (TyEL 208 § 2 mom.)

Eläketurvakeskuksella on oikeus antaa lain perusteella saamia tietoja edelleen eläkelaitoksille, jos niillä on lakiin perustuva tietojensaantioikeus.

4. TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄLLE LUOVUTETTAVAT TIEDOT

4.1. Ansionmenetykskorvausten ilmoittamisen tärkeys

Koska eläkettä karttuu työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännön mukaisen päivärahan ja kuntoutuksen ansionmenetykskorvauksesta, tarvitaan korvauksen perusteena olevaa työansiotietoa eläkkeen laskennassa eläkelaitoksessa. Toisaalta työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännön mukaiset etuudet ovat ensisijaisia työeläkkeisiin nähden ja työeläkettä maksetaan vain siltä osin kuin se ylittää työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksesta maksetun ansionmenetykskorvauksen. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi vakuutuslaitoksen on ilmoitettava eläkejärjestelmälle tietoja maksamista ansionmenetykskorvauksista ja huolehdittava tietojen oikeellisuudesta.

4.2. Ns. palkattomien kausien vuosi-ilmoitusten antaminen Eläketurvakeskukselle

Työeläkettä kertyy työntekijän työajan vakuutukseen ja yrittäjän työajan vakuutukseen perustuvan työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännön mukaisen päivärahan ja kuntoutuksen ajan ansionmenetykskorvauksen perusteella.

Tämän vuoksi vakuutuslaitos ilmoittaa kerran vuodessa sähköisenä tiedonsiirtona tiedot maksamistaan etuuksista (päiväraha, kuntoutuksen ajan ansionmenetyskorvaus) eläkejärjestelmälle sovitun menettelytavan mukaisesti. Tiedot annetaan Eläketurvakeskukselle kultakin kalenterivuodelta lähtökohtaisesti seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä (poikkeamat sovitaan suoraan Eläketurvakeskuksen kanssa). Näitä alkuvuodesta ilmoitettavia, edelliseen vuoteen kohdistuvia korvaustietoja kutsutaan palkattomien kausien vuosi-ilmoituksiksi. Lisäksi ilmoitetaan vähintään kolme kertaa vuodessa tai erikseen sovittavissa jaksoissa ns. korjausaineistot.

Jokainen vakuutuslaitos antaa omaa vahinkokantaansa koskevat tiedot Eläketurvakeskukselle 1.1.2017 alkaen valitsemallaan toimitustavalla (käyttöliittymä tai rajapintaratkaisu). Tapaturmavakuutuslaitokset ilmoittavat siis ensimmäistä kertaa itse suoraan tiedot Eläketurvakeskukselle 31.3.2017 mennessä, ja tiedot koskevat vuonna 2016 maksettuja etuuksia. Palkattomien jaksojen etuustietojen antamisesta Eläketurvakeskus on antanut tarkemmat ilmoitusliikenneohjeet tapaturmavakuutuslaitoksille helmikuussa 2016. Ennen nykyistä menettelyä TVK on ilmoittanut tiedot keskitetysti keräämiensä tilastotietojen perusteella.

4.3. Eläketurvakeskuksen tiedustelut

Tarvittaessa Eläketurvakeskus tekee yksittäisiä tietopyyntöjä suoraan tapaturmavakuutuslaitoksiin, esim. kun tarvittavia tietoja ei saada käyttöön normaalin ilmoitusliikennerytmin puitteissa. Yksittäisen tietopyynnön taustalla on lähes poikkeuksetta eläkehakemus, jota varten tiedot tarvitaan nopeasti.

4.4. Tietojen antaminen Eläketurvakeskukselle (nk. neljän kk:n korvaustiedot)

Eläketurvakeskukselle lähetetään tieto päivärahan, tapaturmaeläkkeen, kuntoutusrahan, perhe-eläkkeen, elinkoron ja huoltoeläkkeen maksamisesta, kun näitä korvauksia on myönnetty etuuden alkamisesta lukien yhdenjaksoisesti vähintään neljäksi kuukaudeksi eli 120 päiväksi. Ilmoitus Eläketurvakeskukselle tehdään silloin, kun annetaan korvauspäätös, jolla 120 päivää tulee täyttymään. Jakson tulee Eläketurvakeskuksen ohjeistuksen mukaan olla täysin yhdenjaksoinen eli päivänkin katkos korvausjaksojen välissä aloittaa päivien laskennan uudelleen alusta. Laskennassa otetaan huomioon kaikki myönnetty korvausjaksot riippumatta siitä, kenelle korvaus on maksettu. Tieto on toimitettava myös silloin, kun edellä mainittu korvaus muuttuu vähintään neljäksi kuukaudeksi.

Ensisijaisen etuuden vähentämisen ja mahdollisen regressin johdosta eläkelaitoksen on tärkeää saada tieto ensisijaisen korvauksen myöntämisestä nopeasti. Jos korvausasiassa ollaan tekemässä muutosta, tulisi vakuutuslaitoksen ottaa yhteyttä eläkelaitokseen jo siinä vaiheessa, kun se alkaa käsitellä muutosasiaa.

Eläketurvakeskukselle annettavista tiedoista tulee käydä ilmi vähintään korvauksensaajan nimi ja henkilötunnus (perhe-eläkkeissä edunjäntäjän nimi ja henkilötunnus), kyseessä oleva korvauslaji ja korvauksen maksaja. Jos vakuutuslaitoksella on kysyttävää Eläketurvakeskukselle toimitettavista nk. neljän kk:n tiedoista tai vakuutuslaitos haluaa välittää näitä tietoja sähköisesti, se voi olla yhteydessä Eläketurvakeskuksen Rekisteripalveluosaston Eläke- ja hakemuspalvelut -tiimiin (elakeasiat@etk.fi).

4.5. Lita-tiedot Kelan kautta eläkejärjestelmälle

Tapaturmavakuutuslaitosten maksamat etuudet vaikuttavat myös Kela-etuuksiin. Tapaturmakorvaustietojen koneellinen tiedonvälitys Kelaan on alkanut 2005, ja talvella 2017 yhdeksän

tapaturmavakuutuslaitosta välitti tiedot koneellisesti. Loput laitokset ilmoittavat tiedot edelleen manuaalisesti. Kela ohjeistaa näiden lita-tietojen ilmoittamisesta.

Tapaturmaeläkkeitä, perhe-eläkkeitä, elinkorkoja ja huoltoeläkkeitä koskevat korvaustiedot tallennetaan Kelassa manuaalisesti tietovarastoihin silloin, kun tapaturmavakuutuslaitos ei välitä tietoja koneellisesti. Päivärahoja koskevat korvaustiedot ovat Kelan tietovarastoissa vain, jos tapaturmavakuutuslaitos on ilmoittanut tiedot sille koneellisesti. Silloin kun vakuutuslaitos antaa tiedot paperilla (ja tiedot viedään manuaalisesti Kelan kantaan), Kelasta ei ole saatavilla kaikkia työeläkejärjestelmän tarvitsemia tietoja. Eläkelaitokset saavat korvaustiedot tekemällä koneellisen kyselyn Kelan tietovarastoissa oleviin tapaturmakorvaustietoihin.

Vakuutuslaitos siis ilmoittaa Kelaan lita-tiedot Kelan ohjeistuksen mukaisesti ja nk. neljän kk:n korvaustiedot Eläketurvakeskukselle sen ohjeistuksen mukaisesti. Eläketurvakeskukselle ilmoitettavat tiedot ovat ”impulsseja” hakemusta käsittelevälle eläkelaitokselle. Varsinaiset tarkemmat tiedot eläkelaitos hakee Kelan tietokannasta. Jos Kelan tietokannasta ei ole saatavilla riittäviä tarkempia tietoja (tiedot annetaan manuaalisesti / koneellinen rekisteröinti on epäonnistunut), tekee eläkelaitos / Eläketurvakeskus tarvittaessa suoria tiedusteluja tapaturmalaitokseen luvussa 4.3. kerrotun mukaisesti.